

בס"ד, ו' בניסן תשפ"ג

28.04.2023

תיק 83017

פסק דין

לבין

מתקין מערכות חימום – הנתבע

בעניין שבין

עמותה המפעילה מוסד חינוכי - התובעת

- התובעת

א. רקע עובדתי ותמצית טענות הצדדים

התובעת הינה עמותה המפעילה מוסד חינוכי בצפון הארץ. הנתבע הנו מתקין מערכות חימום מים באמצעות אנרגיית השמש. התובעת רכשה מהנתבע מערכת מים מסוג זה. אחת מהדרישות אותן הציב מנכ"ל התובעת (להלן ולשם הנוחות: "הנתובע") הייתה כי לא יהיה צורך לבצע פעולות מיוחדות על מנת לשמור על המערכת מפני עודף חום. על מנת להתמודד עם עודפי חום הותקנו על ידי הנתבע פורקי לחץ בכל הדוודים, ובחלקם הותקנו מיכלי התפשטות. בין הצדדים נכרת הסכם. ההתקנה הסתיימה בחודש אפריל 2022, והנתבע קיבל את מלא התשלום בסך 173,000 ₪.

אחרי סיום התקנת המערכת, לדרישת התובעת, חיבר הנתבע את המערכת הסולארית לברז חשמלי, הנשלט ע"י טיימר, שבאמצעותו אפשר לסגור את יציאת המים החמים מהמערכת לכיוון המקלחות בשעות הרצויות לתובעת, בדרך כלל בשעות הערב אחרי הלימודים (להלן: "משטר מים"). מבחינה מכנית, הברז החשמלי הוא ברז תלת ראשי, ובשעה בה הצינור שבין הדוודים ומקלחות סגור, הדוודים מחוברים לרשת המים עצמה, וזאת על מנת לספק מים קרים מהברזים בכל שעות היממה. בנוסף לכך, לפי דרישת התובעת הותקנה משאבת סחרור אשר תחליף את המים הקרים שבצינורות הפנימיה במים חמים מהדוודים כ 10 דקות לפני פתיחת המים החמים, על מנת לאפשר למים החמים להגיע לחדרים הרחוקים יותר.

בין הצדדים התגלעה מחלוקת בשאלה מתי העלתה הנתבעת את הדרישה למשטר מים. לדברי התובעת הדרישה עלתה כבר בשלבי ההזמנה, ואילו לדברי הנתבע היה זה רק אחרי סיום ההתקנה הבסיסית (הודעה מתאריך 21.4.22). אין מחלוקת בין הצדדים שהנתבע התנגד לרעיון אך ביצע אותו לדרישת התובעת חרף התנגדותו. הנתבע נימק את התנגדותו בכך שהדבר יפגע בחום המים שיקבלו התלמידים, וכן בכך שמדובר בעבודה מעבר למה שצפה (הודעה מתאריך 24.4.22).

המערכת עבדה עד סוף שנת הלימודים כתקנה. עם יציאת התלמידים לחופשה סגרו עובדי התובעת על דעת עצמם את הברז החשמלי, ואת משאבת הסחרור. לקראת סוף חופשת הקיץ, בחודש אוגוסט 2022, התפוצץ אחד הדוודים (300 לי'). הנתבע הוזמן על ידי התובעת וביצע מעקף לדוד שהתפוצץ. אחרי פרק זמן נוסף התפוצצו עוד שני דוודים (300 לי' כ"א) וניזוקו עוד שלשה דוודים (150 לי' כ"א). בשלב זה הנתבע הודיע לתובע כי המערכת קרסה, היא אינה יכולה לבצע את תפקידה ועל התובעת לרכוש מערכת חימום מים חדשה. התובעת עשתה כך, לדבריה המערכת החדשה עלתה 180,000 ₪.

עמוד 1 מתוך 8

בית הדין ביקש לברר מהי הסיבה לקלקול במערכת ומהו היקף הקלקול, ולשם כך הזמין את מר א', מומחה בתכנון וביצוע מערכות מים (להלן: "המומחה"). המומחה בדק את המערכת על גג המבנה של הנתבעת בנוכחות הצדדים ואב בית הדין, והגיש את חוות דעתו אשר הועברה לעיון הצדדים ולהערותיהם. לדברי המומחה, לקריסתה של המערכת תרמו שתי סיבות: האחת, חוסר התאמה של מערכת סולארית פתוחה למצב בו לא נעשה בה שימוש תקופה ארוכה. והשנייה, פעולת הסגירה הרצופה והארוכה של הברז החשמלי ומשאבת הסחרור, אשר גרמה לחסימה של יציאת המים החמים מהדוודים ולבסוף לפיצוץ. להערכתו גובה הנזק שנגרם למערכת (כלומר, מחיר תיקון המערכת) הוא 29,000 ₪. (5000 ₪ לדוד של 300 ל'; 3000 ₪ לדוד של 150 ל'; ו- 5000 ₪ לאביזרים נוספים וצנרת, הכל כולל עבודה).

לטענת התובעת, היא שילמה לנתבע עבור מערכת שאינה מתאימה לצרכיה ולפיכך היא דורשת את הסכום ששילמה לנתבע, 173,000 ₪. כמו כן טענה התובעת כי רכישת המערכת החדשה נעשתה בעצת הנתבע, אשר הודיע כי המערכת אינה מתאימה ויש להחליפה בדחיפות. לדברי התובעת, מבחינתה הנתבע הוא המומחה למערכת זו, ולתובעת לא נשארה כל ברירה אלא לקבל את עצת הנתבע ולרכוש מערכת חדשה.

לעומת זאת טוען הנתבע כי הקלקול של המערכת נבע כתוצאה ממשטר המים שהפעילה התובעת, כאשר הדרישה לקיום משטר מים לא היתה ידועה לו בעת הזמנת המערכת. ובצירוף לכך שעובדי התובעת סגרו את המערכת לאורך כל תקופת הקיץ, דבר שאינו באחריותו, ולפיכך הוא פטור מלשאת בעלות הנזק.

דין

ב. הנושאים לדין

1. טענת מקח טעות ברכישת המערכת
2. אמדן הנזק והאחריות בגינו
3. חיוב הנתבע בנזק שנגרם למערכת
4. חיוב הנתבע במערכת החלופית שנרכשה בגין הייעוץ המקצועי שנתן
5. חיוב בהוצאות משפט

ג. טענת מקח טעות ברכישת המערכת

לטענת התובעת המערכת אינה מתאימה לדרישות שלה ממנה, ולפיכך התובעת מבקשת לבטל את הרכישה. למעשה התובעת טוענת למקח טעות. מדברי הנתבע אשר נשלחו לתובע בהודעת ווטסאפ (נספחים לכתב התביעה) עולה כי בשלב מסויים הוא לא שלל אפשרות זו: "המערכת לא מתאימה לדרישות שלכם". אולם למעשה, הנתבע טוען שטיב הדוודים עצמם אינו בתחום אחריותו, ובכל אופן כוונתו בהודעה לדרישה לקיום משטר המים שעליה הוא ידע רק בדיעבד. הואיל והשאלה האם המערכת מתאימה לדרישות התובעת, וביכולתה לספק מים חמים ללא התעסקות מיוחדת בחודשי הקיץ הינה שאלה מקצועית – בית הדין פנה למומחה כדי שישב עליה. לדעת המומחה "כפי שנוכחנו

בקיץ ללא שימוש המערכת קרסה, ללא התקנת אמצעים לסיחור ולפליטת חום המערכת לא תשרוד קיץ... מערכת סולרית פתוחה אינה יכולה לעמוד ללא שימוש תקופה ארוכה ללא אמצעי הגנה". הואיל ובמערכת הותקנו אמצעי סחרור ופליטת חום, אף שהסחרור הותקן שלא לצורך ההגנה על המערכת אלא לצורך שיפור זמינות המים החמים בקצוות המערכת, אזי יש להסיק כי המערכת כשלעצמה מתאימה לדרישות התובעת. כפי שיתברר להלן, המערכת אינה מסוגלת לעמוד בחום הנצבר כאשר במשך למעלה מחדשיים מערכת המים החמים מנותקת לגמרי, ובמקביל אמצעי הסחרור מנותקים לחלוטין, אולם דרישה זו לא הוצבה כדרישה של התובעת מהמערכת וממילא חוסר היכולת לספקה אינו מהווה עילה לטענת מקח טעות.

לסיכום, טענת מקח טעות דינה להדחות.

ג. היקף הנזק שנגרם למערכת

בסיוור שערך בית הדין במקום היה נראה כי המערכת שקרסה עדיין ניצבת על גג הפנימיה ולדברי הנתבעת אף נעשה בה שימוש משני לצורך אגירת מים חמים המיוצרים על ידי המערכת החדשה. לפיכך ביקש בית הדין מהמומחה לבדוק מהו היקפו המדויק של הנזק שנגרם למערכת, ולמעשה מהי עלות תיקונה של המערכת על מנת שתחזור לתפקד כפי שהיתה קודם שניזוקה. לדברי המומחה עלות תיקון כל דוד של 150 ליטר היא 3000 ₪, 300 ליטר 5000 ₪ ואביזרים וצנרת 5000 ₪. הואיל וניזוקו 3 דוודים של 150 ליטר ועוד 3 דוודים של 300 ליטר הרי שעלות הנזק כולו עומדת על סך של 29,000 ₪.

ד. הסיבה לנזק שנגרם למערכת

בית הדין הסתפק בשאלה המקצועית, מה גרם לקריסתה של המערכת, האם כשל במערכת, רשלנות מצדו של הנתבע או רשלנות מצידה של התובעת. גם בנושא זה הסתייע בית הדין במומחה אשר קבע כי לא היתה כל רשלנות באופן התקנת המערכת, והסיבה לקריסתה היא שילוב בין טיב המערכת ובין פעולת עובדי התחזוקה של התובעת אשר ניתקו לאורך כל הקיץ את מערכת המים החמים. לפעולה זו יש מבחינה טכנית פעולות משנה: האחת, מים קרים מהרשת מגיעים לדוודים ואינם מאפשרים לחום הנאגר בדוודים להתפשט. השניה, ניתוק מערכת הסחרור אשר לוקחת מים חמים היוצאים מהדוודים ומחליפה אותם במים קרים הנמצאים בצינורות הפנימיה. שתי פעולות אלו גרמו להצטברות של חום עודף בדוודים, וזו גרמה בסופו של דבר לחלק מהדוודים להתעוות ולצאת מכלל שימוש.

וכך ענה המומחה לשאלת בית הדין מה גרם לנזק בדוודים: "טיב המערכת שהוצעה ונמכרה, מערכת סולרית פתוחה אינה יכולה לעמוד ללא שימוש תקופה ארוכה ללא אמצעי הגנה (ולפיכך) הפעולה שביצעו אנשי התחזוקה לקראת החופש הכריעה את הכף וגרמה לקריסת המערכת. האופן בו הותקנה ע"י הנתבע, ההתקנה טובה". הואיל ולדברי המומחה הנתבע פעל במקצועיות, לא ניתן להטיל עליו את האחריות הישירה לנזק שנגרם, והנתבע למעשה פטור מלשלם עבור הנזק הישיר שנגרם למערכת העומד כאמור לעיל על סך של 29,000 ₪.

ה. חיוב הנתבע בגין היעוץ המקצועי שנתן

עמוד 3 מתוך 8

על אף שמבחינה מקצועית הפעולות שביצע הנתבע היו ללא דופי, האופן בו פעל אחרי שהתחילו להתגלות נזקים במערכת – ובפרט אחרי שהנזקים הגיעו להיקף שאינו מאפשר עוד את השימוש במערכת – גרם לתובעת נזק משמעותי ובו יש לחייבו.

על מנת לבאר זאת נחזור ונתאר את השתלשלות הארועים אחרי הפיצוץ בדוד הראשון: לקראת סוף חופשת הקיץ, בחודש אוגוסט 2022 התפוצץ אחד הדודים (300 לי). הנתבע הוזמן על ידי התובעת וביצע מעקף לדוד שהתפוצץ. אחרי פרק זמן נוסף התפוצצו עוד שני דודים (300 לי כ"א) וניזוקו עוד שלשה דודים (150 לי כ"א). בשלב זה הנתבע הודיע לתובע כי המערכת קרסה, היא אינה יכולה לבצע את תפקידה ועל התובעת לרכוש מערכת חימום מים חדשה וכך עשתה. הודעתו של הנתבע היתה ברורה וחד משמעית: **"המערכת לא מתאימה לדרישות שלכם לכן לעניות דעתי אתם חייבים דחוף למצוא פתרון אחר אני נכשלתי עשיתי כל מה שאני יכול ומבין זה מעל בינתי".**

אלא שלפי דברי המומחה עולה כי חוות דעת זו שספדה למערכת היתה מחמירה מדי, ובלתי מקצועית, שכן היא לא זיהתה את הסיבה לקריסת המערכת והיא ניתוק המים החמים על ידי עובדי התובעת. זיהוי הבעיה היה מוביל למסקנה אחרת לפיה אין צורך להחליף את המערכת אלא רק את הרכיבים שניזוקו, ולהבא אין לנתק עוד את המים החמים.

לנתבע היו שתי הזדמנויות להגיע למסקנה זו, האחת, אחרי הפיצוץ של הדוד הראשון, והשניה, אחרי הפיצוץ של חמשת הדודים הנוספים. גם אם ניתן להבין מדוע הנתבע לא עמד על התקלה בביקורו אחרי הפיצוץ הראשון, והגיע למסקנה לפיה די בנייתוק הדוד ויצירת מעקף בכדי להתגבר על הבעיה, לא ניתן להבין כיצד ניתנת המלצה על החלפת המערכת כולה מבלי לחקור על הסיבה לקריסתה ומבלי לנסות לעמוד על היקפו המדויק של הנזק. גם אם לדברי הנתבע הדבר "מעל בינתו" הרי ששערי בינה לא ננעלו ולפני שמייעצים למוסד לקנות מערכת חדשה במאות אלפי שקלים, כדאי להזמין מומחה נוסף אשר תמורת כמה מאות שקלים יזהה את הבעיה ויציע מענה זול יותר.

אמנם, היה מקום להבין את מקור טעותו של הנתבע. שכן, הוא היה מודע לכך שהברז החשמלי סגור בשעות היום ונפתח רק בין 20:00 ל-22:00, בהתאם לימשמעת מים' ושמשאבת הסחרור מתחילה לעבוד רק כ-10 דקות קודם לכך, אם כן הנתבע שמן הסתם הגיע לביקור בשעות היום לא ציפה לראות משהו אחר מלבד מערכת מנותקת. אלא, שכאמור, הנתבע הוא המומחה ולאור המצב האבסורדי בו ששה דודים מתפוצצים, לא יתכן שהנתבע לא דורש וחוקר וממצה עד תום את יכולת החקירה בין עם על ידו ובין אם על ידי מומחה נוסף שיעזור לו, עד שתמצא הסיבה הנכונה לקריסת המערכת, טרם שהוא מודיע על כשלונו וממליץ לתובעת להחליף את המערכת.

על פי ההלכה בעל מקצוע שנתן חוות דעת שגויה, בהתקיים תנאים מסויימים חייב לשאת בתוצאות חוות דעתו. הדבר מפורש בגמרא במסכת בבא קמא צט ע"ב:

המראה דינר לשולחני ונמצא רע, תני חדא: אומן - פטור, הדיוט - חייב, ותניא

אידיך: בין אומן בין הדיוט - חייב! אמר רב פפא: כי תניא אומן פטור - כגון דנכו

ואיסור, דלא צריכי למיגמר כלל.

השולחני הוא בנקאי אשר בין השאר נחשב למקצוען בתחום בדיקת טיב המטבעות, ואדם המקבל תשלום במטבעות נדרש בעצתו על מנת לוודא שהמטבע שקיבל אינו מזוייף והוא מהווה הילך חוקי. בברייתא המובאת בגמרא מפורש כי שולחני שנתן חוות דעת שגויה ובעטיה נגרם למתייעץ נזק חייב לפצות את המתייעץ בשיעור הנזק שגרם לו. הגמרא מבחינה בין אומן מומחה ביותר שפטור אם נאנס

ושגה ובין אומן רגיל שחייב לשלם על טעותו; וכן בין אומן מתנדב שפטור מלשלם על עצתו ובין אומן המקבל שכר בעבור עצתו שחייב לשלם. נחלקו הראשונים מה היחס בין שתי חלוקות אלו, ולמעשה האם אומן מומחה ביותר פטור מלשלם גם אם קיבל שכר על יעוצו (רשב"א) או שחייב בתשלום (רמב"ם). בנידון דידן אין עוררין על כך שהנתבע הינו אומן המומחה במלאכתו. אלא שלדבריו אין לו נסיון רב בהתקנת מערכות מים בסדר גודל שנדרש לתובעת, ולפיכך בודאי שאין להגדירו לענין העבודה שבוצעה כ"מומחה שאינו צריך ללמוד עוד". ולפיכך ודאי יסכימו כל הפוסקים כי הואיל והוא קיבל תשלום על עבודתו הוא עשוי להתחייב על חוות דעת שגויה שנתן כפי שפסק השולחן ערוך (חו"מ שו, ו):

המראה דינר לשולחני, ואמר לו: יפה הוא, ונמצא רע, אם בשכר ראהו, חייב לשלם.

נחלקו הראשונים האם יש להתנות את החיוב על מתן חוות דעת שגויה בכך שיהיה ברור לאומן שחוות דעתו היא סופית ובלעדית והמתייעץ מסתמך עליו ומעשיו מושפעים באופן ישיר מהיעוץ שיקבל. מחלוקתם בהבנת המשך הגמרא (בבא קמא ק ע"א):

יש לקיש אחוי ליה דינרא לרבי אלעזר, אמר: מעליא הוא, אמר ליה: חזי דעלך קא

סמכינא. א"ל: כי סמכת עלי מאי למימרא? דאי משתכח בישא בעינא לאיחלופי לך

לדעת הרי"ף (בבא קמא לה ע"א) רק כאשר המתייעץ אמר במפורש ליועץ כי הוא עומד להסתמך על חוות דעתו יתחייב היועץ שסיפק חוות דעת שגויה. לעומתו סבור התוספות (שם ד"ה אחוי) כי אמירתו של המתייעץ אינה מעכבת. למעשה פסק השולחן ערוך כדעת הרי"ף:

המראה דינר לשולחני, ואמר לו: יפה הוא, ונמצא רע, אם בשכר ראהו, חייב

לשלם... והוא שיאמר לשולחני: עליך אני סומך, או שהיו הדברים מראים שהוא

סומך על ראייתו ולא יראה לאחרים.

הרמ"א מביא את דעת התוספות אך אינו מקבל אותה להלכה:

ויש אומרים דאפילו סתמא נמי חייב ומכל מקום הסברא הראשונה נראה עיקר.

באחרונים יש שפסקו בכל זאת כדעת התוספות (מהרש"ל) ויש שחילקו בין הדיוט ואומן ובין יועץ בחינם ויועץ בשכר (נתיבות שם ס"ק יא, יב). אך גם אם נלך כדעה המקובלת לפסוק כרי"ף, הרי שאף הוא לא מצריך אמירה בדווקא, וזה לשון הרי"ף:

ואי מוכחא דעליה קא סמיך לא צריך לאודועיה

וכן כתב אף הרמב"ם (הלי שכירות פ"י ה"ה), ונפסק בשו"ע כפי שציטטנו לעיל.

במקרה שלפנינו התובע תיאר בבית הדין את מידת ההסתמכות שהסתמך על הנתבע (פרוטוקול דיון שני עמוד 2 שורות 13-5):

תובע: אני מקריא: "המערכת לא מתאימה לפתרון שלכם. אני נכשלת עשיתי כל

מה שאני יכול". לאחר משפט כזה הבנתי שאני בתקלה, וכיוון שאני חייב מים

חמים באופן מיידי. עשינו בירורים במוסדות אחרים והזמנו את המערכת. מעבר

לכסף, יש לי אחריות לגבי 100 תלמידים שנמצאים שם בפנימיה. אני חייב לדאוג

להם מים חמים... ולכן אחרי משפט כזה הבנתי שאני בתקלה, ואני חייב לדאוג

למים חמים...

דיין: האם נעשה נסיון לשאול מומחה נוסף?

תובע: הוא נחשב למומחה מספר אחת במערכות האלו. אם הוא התייאש... אני פניתי אליו כיוון שהוא מומחה ידוע.

גם אם דברים אלו לא נאמרו במפורש לנתבע בעת בה הוזמן לבדוק את התקלה בפעם השניה, היה ברור לו כי משמעות חוות דעתו שהמערכת התקלקלה וכי נדרש לקנות מערכת חדשה היא שהתובעת תעשה זאת באופן מיידי וכלשונו בהודעתו: **"אתם חייבים דחוף למצוא פתרון אחר"**, והנתבע אף הודה בכך בדיון. כפי שמופיע בפרוטוקול הדיון השני, ולשאלת בית הדין האם משמעות ההודעה היא שהמלצת הנתבע לתובע היתה לרכוש מוצר אחר משיב הנתבע:

כן זה מה שחשבתי. אני חושב שהוא הבין מצויין.

לאור דברי הפוסקים הנזכרים לעיל ברור שבמקרה זה **"מוכחא מילתא דעליה קסמיך"** ולפיכך יש להגיע למסקנה כי הנתבע חייב לפצות את התובעת בגין השבתת המערכת. אמנם כאשר היה מקום לשאול מומחה נוסף – היה מקום לא לחייב את המומחה שטעה, וכמו שכתבו התוספות (בבא קמא ק, ע"א ד"ה טיהר) המנמקים מדוע חכם שהורה לאיסור פטור אף שבשל פסיקתו השואל השליך את הבהמה לכלבים:

אבל גבי פרה כשאסרה לו חכם זה לא היה לו למהר להאכילה לכלבים או לערבים עם פירות והיה לו לישאל עדיין לחכם אחר

התוספות עצמם לא נשארו בהסבר זה למסקנה אולם גם אם נקבל את הסברם, המובא בש"ך חו"מ כה, ה, הרי שאין הנידון שלפנינו דומה למקרה בו דן התוספות. בנידון דידן לשני הצדדים היה ברור למעלה מכל ספק הן בשעת מעשה והן לאחר מעשה שלא היתה לתובע שום עילה לשאול מומחה אחר, שכן הנתבע התקין את כל המערכת מתחילה ועד סוף, והוא המתקין המוסמך ולמעשה המומחה האזורי במערכות אלו, כפי שנאמר בדיון.

יתר על כן השיקול המרכזי שהוביל את התוספות הוא שיקול הזמן שעמד לרשותו של השואל "לא היה לו למהר". במקרה שלפנינו שיקול זה לא היה קיים כלל וכלל. גילוי התקלה והיעוץ שניתן בגינה, נעשו יום לפני תחילת שנת הלימודים, כאשר ברור לכל שעל התובע לפעול במהירות למצוא פתרון לילדים שיגיעו לפנימיות. בתזמון שכזה בודאי שהיה לו למהר, אפילו שמחיר המהירות התברר כמחיר כבד. זאת ועוד, גם אם נאמר שדברי התוספות נכונים גם ביחס למומחה יש לחלק בין שולחני וחכם המשמשים כיועצים חיצוניים אודות חפץ או פעולה שביצע אדם אחר, ובין מי שעשה את העבודה אודותיה הוא נדרש לחוות את דעתו. השולחני מייעץ לאותו אדם שקבל כסף האם הכסף מזויף או לא והחכם מורה לאדם אם הבהמה טהורה או טמאה, מותרת או אסורה, אך אדם שהוא המתקין הבלעדי של המערכת והוא הנותן את האחריות לתיפקודה מסתבר שגם התוספות לא היה מעלה בדעתו שאם המתקין עצמו אומר שנכשל ושהמערכת לא תתפקד כשורה עדיין תוטל על התובעת אחריות להתייעצות נוספת.

עלות המערכת היתה 173,000 ₪. אולם בעת בה המליץ הנתבע על החלפתה ערכה היה נמוך יותר שכן היא ניזוקה, שלא בגין פעולותיו. אי לכך יש לנכות מסכום זה את הנזק שנגרם למערכת עד לרגע השבתתה העומד על סך של 29,000 ₪ ולמעשה על הנתבע לשלם לתובעת סכום של 144,000 ₪. היה מקום לומר שכיוון שיסוד החיוב הוא בשל עצתו של הנתבע שהודה בכשלונו ויעץ להחליף את המערכת, הרי שעצתו גרמה לתובעת להוציא מכיסה 180,000 ₪ עבור מערכת חדשה במקום להשמיש

את המערכת הנוכחית, כפי שהיה אמור לעשות, ואם כן יש לחייבו בסכום זה ולא להסתפק במחיר המערכת הישנה.

אולם למעשה מסתבר יותר שהנזק שנגרם כתוצאה מהיעוץ שנתן הוא השבתת המערכת שהתקין ולא המערכת החדשה. הנתבע כמתקין המערכת שניזוקה יכול לחוות את דעתו אך ורק על מה שהוא עסק בו, קרי, המערכת שהתקין. האם היא טובה וראויה לשימוש אחרי שתתקן או שיצאה מכלל שימוש. הוא לא התבקש למצוא פתרונות לתובעת ואכן לא נכנס לזה בכלל, וסתם ואמר "אתם חייבים דחוף למצוא פתרון אחר".

יתר על כן, מערכת אחרת עשויה לעלות סכום גבוה הרבה יותר, שהנתבע לא יודע מהו, וכיצד ניתן לומר שבעצתו לקח אחריות על כך. השולחני, שהוא המקור לדין זה נתן עצה לגבי הדינר, ואם שגה הוא לוקח אחריות מוגבלת בשווי הדינר לא בשווי כל העסקה שאולי היה ניתן לעשות באמצעות אותו הדינר. זאת ועוד, רכישת המערכת החדשה הספציפית הזו אינה הפתרון היחיד בו התובעת היתה יכולה לנקוט ולפיכך רכישת המערכת החדשה הספציפית הזו, תוגדר לכל היותר כנזק בגרמא ממנו המזיק פטור.

בנוסף לכך יש לציין כי הואיל והחייב במקרה זה הוא מכח הסתמכות התובעת "חזי דעלך קסמיכנא" הרי שסמיכות דעתה היתה אך ורק ביחס למערכת הישנה. התובע הניח שהנתבע יקח אחריות על המערכת הישנה ויחזיר לו את הכסף ששילם תמורתה, ולפיכך הוא סמך על עצתו וקנה מערכת שמחירה קרוב למחיר המערכת שניזוקה. אם הוסיף על מחיר המערכת הישנה כמה אלפי שקלים בודדים ברור היה לו שלא יוכל לתבוע אותם, ואכן התביעה הוגבלה למערכת שניזוקה בלבד. לכן, גם אם קיים ספק בשאלה זו, האם לחייב בעלות המערכת הישנה או בעלות המערכת החדשה, היות ולא ניתן לחייב בתשלום מכח ספק, בית הדין מאמץ את הפרשנות המצמצמת ומחייב את הנתבע בעלות המערכת הישנה בלבד (בניכוי הנזק שנגרם ככל הנראה על ידי עובדי התובעת) העומד על 144,000 ₪.

לסיכום, הנתבע ישלם לתובעת סכום של 144,000 ₪.

ו. חיוב בהוצאות משפט

מדיניות בית הדין היא שלא לחייב בהוצאות משפט אפילו את המפסיד בדין, למעט מקרה בו אחד הצדדים פעל בחוסר תום לב. במקרה שלפנינו שני הצדדים פעלו בתום לב מתוך הנחה שהצדק איתם ולפיכך אין לחייב את אחד הצדדים בהוצאותיו של חברו אולם באגרת בית הדין יתחלקו הצדדים בשווה. התובעת שילמה אגרה בסך 2595 ₪, ולכן הנתבע יחזיר לה סך 1297.5 ₪ עבור האגרה.

ז. החלטה

1. הנתבע חייב לשלם לתובעת סך 144,000 ₪ עבור הנזק למערכת המים.
2. בנוסף, הנתבע חייב לשלם לתובעת סך 1297.5 ₪ בגין הוצאות משפט.
3. מתוך התחשבות בחג הפסח, על הנתבע לבצע את התשלומים בתוך 42 יום מהתאריך הנקוב על פסק הדין.
4. ניתן לערער על פסק דין זה בתוך 37 יום מהתאריך הנקוב על פסק הדין.
והאמת והשלום אהבו
פסק הדין ניתן בתאריך ו' בניסן תשפ"ג (28.04.2023)
בזאת באנו על החתום

הרב אבי קלמנטינובסקי

הרב אורי סדן, אב"ד

הרב דורון אלון